

Vergaderjaar 2018–2019

35 104

Wijziging van de Wet op het primair onderwijs, de Wet op het voortgezet onderwijs, de Wet op de expertisecentra en de Wet medezeggenschap op scholen in verband met het afschaffen van de fusietoets in het funderend onderwijs

Nr. 4

VERSLAG

Vastgesteld 14 februari 2019

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, heeft de eer als volgt verslag uit te brengen. Onder het voorbehoud dat de hierin gestelde vragen en gemaakte opmerkingen voldoende zullen zijn beantwoord, acht de commissie de openbare behandeling van het wetsvoorstel genoegzaam voorbereid.

Inhoudsopgave	blz.
Algemeen	2
1. Wetsvoorstel	2
1.1 Doel wetsvoorstel	2
1.2 Afwegingsproces	3
2. Wet Fusietoets	3
3. Achtergrond fusietoets in het onderwijs	4
3.1 Introductie fusietoets	4
3.2 Versoepeling fusietoets	4
4. Naar afschaffing fusietoets in het funderend onderwijs	5
4.1 Menselijke maat bij fusies	5
4.2 De fusiebewegingen in cijfers	5
4.3 Geografische binding bij institutionele fusies in het voortgezet onderwijs	6
5. Fuseren in het funderend onderwijs: de praktijk na afschaffing fusietoets	6
5.1 Fusie-effectrapportage	6
5.2 Positie van de medezeggenschap	7
5.3 Neveneffecten en risico's	8
5.4 Intersectorale fusies	8
6. Advies en (internet)consultatie	8
7. Regeldruk	10
8. Tot slot	10

Algemeen

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het voorliggende wetsvoorstel. Zij hebben hier nog enkele vragen over.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel. Zij onderschrijven de doeleinden van het wetsvoorstel, maar hebben nog enige vragen.

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het genoemde wetsvoorstel dat uitvoering geeft aan het regeerakkoord om de fusietoets in het basisonderwijs te schrappen en in het voortgezet onderwijs bij krimpproblematiek te schrappen. Deze leden willen de regering nog enkele vragen voorleggen.

De leden van de GroenLinks-fractie hebben kennisgenomen van het onderhavige wetsvoorstel. Deze leden zijn kritisch over de toenemende schaalvergroting in het onderwijs en de gevolgen van het schrappen van de fusietoets. Zij hebben nog enkele vragen.

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de Wijziging van de Wet op het primair onderwijs, de Wet op het voortgezet onderwijs, de Wet op de expertisecentra en de Wet medezeggenschap op scholen (hierna: WMS) in verband met het afschaffen van de fusietoets in het funderend onderwijs. Zij vinden het afschaffen van de fusietoets in het funderend onderwijs onwenselijk en zijn daarom zeer kritisch op de voorliggende wetswijziging. Naar aanleiding van de memorie van toelichting hebben zij nog een hoop vragen.

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel. Deze leden steunen het voorstel om de fusietoets in de huidige vorm af te schaffen.

1. Wetsvoorstel

1.1 Doel wetsvoorstel

De leden van de D66-fractie constateren dat de regering deze opdracht breed interpreteert en de fusietoets in het gehele funderend onderwijs afschaft. Deze leden zijn voorstander om het onderwijs ruimte en vertrouwen te geven en de zeggenschap te laten bij lokale checks and balances zoals de medezeggenschapsraad. Wel lag aan de basis van de Wet fusietoets om te zorgen dat de menselijke maat en de keuzevrijheid in het onderwijs gewaarborgd bleven. Uit onderzoek is gebleken dat dit in de praktijk niet goed uitwerkte. Deze leden vragen de regering nader toe te lichten hoe het vanuit de stelselverantwoordelijkheid gaat toezien op de dekking van openbaar onderwijs en een breed aanbod, zodat leerlingen en ouders keuzevrijheid behouden. Deze leden constateren dat door deze wetswijziging meer verantwoordelijkheid komt te liggen bij de medezeggenschapsraad aangezien de landelijke toets verdwijnt. Hoe gaat de regering de medezeggenschapsraad hierin ondersteunen, bijvoorbeeld met de bekendheid vergroten van de mogelijke varianten fusie zoals het samenwerkingsbestuur waarbij de scholen hun eigen kenmerken en dus een divers aanbod kunnen behouden, zo vragen deze leden.

De leden van de fractie van GroenLinks lezen in de toelichting bij het onderhavige wetsvoorstel: «Het wetsvoorstel heeft tot doel schoolbesturen meer ruimte te geven de lokale samenwerking op te zoeken en gezamenlijk in de regio een toekomstbestendig onderwijsaanbod te realiseren, waarbij de schoolbesturen de keuzevrijheid van leerlingen en

ouders kunnen blijven borgen». Kan dit doel niet worden bereikt met de fusietoets, zo vragen deze leden.

De leden zijn van mening dat in sommige gevallen verregaande samenwerking uitkomst biedt, zoals bijvoorbeeld in krimpgebieden. Tegelijkertijd zien deze leden risico's van fusies. Groter is niet altijd beter. Hierbij wijzen deze leden bijvoorbeeld op de situatie rondom LVO¹ Maastricht. Is de regering van mening dat de monopoliepositie van LVO in deze regio heeft bijgedragen aan de (bestuurlijk) onhoudbare situatie? Wat zegt de regering tegen ouders en leerlingen in deze regio die graag onderwijs willen volgen bij scholen onder een ander bestuur? Hoe voorkomt de regering soortgelijke scenario's in andere krimpgebieden en werkt de voorgestelde afschaffing fusietoets deze niet in de hand? Hoe waarborgt de regering voldoende diversiteit in scholen en besturen? Kan de regering nader toelichten waarom zij van mening is dat dit met de voorgestelde procedures voldoende is, zo vragen deze leden.

De voornoemde leden vragen of de regering de mening deelt dat een fusietoets een manier is om de ongewenste schaalvergroting in het onderwijs tegen te gaan. Deze leden willen weten of de regering verwacht dat dit wetsvoorstel leidt tot een grotere toename van fusies in het funderend onderwijs.

1.2 Afwegingsproces

De leden van de VVD-fractie vragen welke impact de regering verwacht dat het voorliggende wetsvoorstel zal hebben op de werking van de medezeggenschapsraden. Leidt het afschaffen van de fusietoets tot meer druk op medezeggenschapsraden? Zo ja, zijn alle medezeggenschapsraden daar voldoende voor toegerust, zo vragen de leden.

De leden van de GroenLinks-fractie merken op dat de rol van de medezeggenschap bij voorgenomen fusies belangrijk is. De Commissie Fusietoets Onderwijs (hierna: CFTO) stelde in haar afscheidsbrief² dat de positie van de medezeggenschap bij voorgenomen fusies versterking nodig heeft. Deelt de regering deze mening? Zo nee, waarom niet, zo vragen de leden. De voornoemde leden vragen of de positie van de medezeggenschap in het primair en voortgezet onderwijs versterkt kan worden door wettelijk te regelen dat het bevoegd gezag een overleg organiseert met de verschillende geledingen van de medezeggenschapsraad, zoals ook bedoeld in artikel 8a.1.5 van de Wet educatie en beroepsonderwijs. Op welke andere manieren kan de positie van de medezeggenschap versterkt worden, zo vragen deze leden.

2. Wet Fusietoets

De leden van de SP-fractie vragen de regering een overzicht te geven van welke vormen van fusies er in het funderend onderwijs mogelijk zijn op volgorde van de mate waarin scholen samenwerken en/of daadwerkelijk samengaan, wat deze vormen specifiek inhouden en hoe vaak elke vorm van fusie sinds 2011 is bewerkstelligd.

De fusie-effectrapportage

De leden van de SP-fractie stellen vast dat met voorliggend wetsvoorstel volgens de regering het onderdeel menselijke maat bij fusies in de fusie-effectrapportage wettelijk wordt geborgd. Daarbij stelt de regering

¹ Limburgs Voortgezet Onderwijs

² «Voorstellen voor het borgen van kennis, expertise en ervaring van de CFTO», brief aan de Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media, d.d. 30 mei 2018; bijlage bij brief CFTO (zie Parlisnr. 2018Z12076)

dat de wijze waarop een school is vormgegeven bepalender is dan de omvang van de totale organisatie. De voornoemde leden vragen de regering hoe deze uitspraak zich verhoudt tot de situatie die we gezien hebben bij de Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs in 2018. Heeft de regering of de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie) meer signalen ontvangen van scholenkoepels die monopolieposities verwerven in bepaalde regio's met als gevolg dat onderwijsbestuurders geen of weinig zicht hebben op wat er daadwerkelijk op hun scholen en in de klassen gebeurt? Zo ja, om hoeveel signalen gaat het en welke aard hebben deze signalen? Ziet de regering enige relatie tussen de grootte van een scholenkoepel en de onderwijskwaliteit, danwel het risico dat zaken in de praktijk fout gaan? Als de regering dit niet ziet, is er dan een maximumgrootte aan de scholenkoepels volgens de regering, zo willen deze leden weten.

3. Achtergrond fusietoets in het onderwijs

3.1 Introductie fusietoets

De leden van de fractie van GroenLinks constateren dat naar aanleiding van de evaluatie in 2015³ en de veldraadpleging in 2016,⁴ de fusietoets in 2017 is aangepast. Waarom wordt dan een jaar later alweer een wetswijziging voorgesteld? Zijn de effecten van deze beleidsaanpassing bekend en geëvalueerd? Waarom is niet overwogen om de huidige toets te verbeteren in plaats van deze op te heffen, zo vragen de leden. De leden constateren dat de fusietoets in 2011 onder het kabinet Balkenende IV is ingevoerd. In 2014 werd de toets versoepeld, in 2015 en 2016 is de toets geëvalueerd en naar aanleiding van deze evaluaties is de toets in 2017 aangepast. In 2018 is het onderhavige wetsvoorstel naar de Kamer gestuurd en in 2019 wordt dit wetsvoorstel in de Kamer behandeld. Deelt u de mening dat dit in korte tijd veel wijzigingen zijn? De voornoemde leden zijn van mening dat het onderwijsveld niet gebaat is bij telkens onduidelijkheid en gewijzigde regelgeving.

De leden van de SGP-fractie vragen of de regering de stelling nader wil duiden dat op verzoek van de Kamer de Wet fusietoets is uitgebreid van een procedurele naar een inhoudelijke toets. Deze leden constateren dat het wetsvoorstel bij indiening reeds een fusietoets bevatte die zich richtte op de variatie in het onderwijsaanbod. De verwijzing in de toelichting maakt niet duidelijk op welke aanvulling de regering doelt.

3.2 Versoepeling fusietoets

De leden van de VVD-fractie willen weten of fusieverzoeken waar de medezeggenschapsraad al mee had ingestemd alsnog zijn afgewezen op basis van de lichte fusietoets. Zo ja, om hoeveel fusieverzoeken gaat dit en wat waren de redenen voor de afwijzing, zo vragen zij.

De leden van de SGP-fractie vragen of de regering kan aangeven wat de stand van zaken is als het gaat om alternatieve bestuurlijke constructen in het funderend onderwijs. Zij vragen of het vervolgonderzoek beschikbaar is en in hoeverre de regering aanleiding ziet om tot aanscherping van de wetgeving te komen. Specifiek vragen zij naar de situatie van het ROC⁵ van Amsterdam en ROC Flevoland. In hoeverre wordt inmiddels aan de gestelde voorwaarden voldaan, gelet op het feit dat de termijn hiervoor verstreken is?

³ Evaluatie Wet fusietoets, Kamerstuk 32 040, nr. 23

⁴ Kamerstuk 32 040, nr. 26

⁵ Regionaal opleidingscentrum

De leden vragen in hoeveel gevallen DUO⁶ bij de lichte toets op fusieplannen heeft geconstateerd dat sprake is van procedurele tekortkomingen. In hoeverre is de ervaring van DUO meegenomen bij de uitwerking van het wetsvoorstel, zo vragen zij.

4. Naar afschaffing fusietoets in het funderend onderwijs

De leden van de SGP-fractie merken op dat voorspelbaarheid van regelgeving van groot belang is bij fusie. In dat licht constateren zij dat de regeling voor fusiecompensatie voor onoverzienbare risico's zorgt. Deze leden vragen of de regering aanleiding ziet om met dit wetsvoorstel meteen te komen tot een afronding van juridische twisten over de regeling fusiecompensatie, zodat met een schone lei kan worden begonnen. Zij vragen een reactie op het artikel van mr. R. Bloemers⁷, waarin blijkt dat het criterium van het meegaan van ten minste de helft van het aantal leerlingen onhoudbaar is en geen steun vindt in de wetgeving.

De leden vragen een reactie op de uitspraak van de rechtbank Oost-Brabant van 9 januari 2019 over het toekennen van fusiecompensatie.⁸ Deze leden vragen of er nog meer zaken zijn waarin het al dan niet toekennen van fusiecompensatie in het geding is en waarin de regelgeving voor 2015 van toepassing was. Zij vragen of de regering voornemens is in ieder geval in die zaken, waarin een kenbaar criterium in de regelgeving ontbrak, terugvordering ongedaan te maken.

4.1 Menselijke maat bij fusies

De leden van de CDA-fractie lezen in het wetsvoorstel dat de menselijke maat bij fusies in dit wetsvoorstel wettelijk wordt geborgd, doordat dit nu in de gesprekken met de medezeggenschapsraad moet worden meegenomen. Deze leden vragen een nadere toelichting van de regering op hoe dit dan geborgd wordt. Moeten besturen gemotiveerd aangeven waarom zij vinden dat een fusie de menselijke maat niet aantast? De leden vragen wat precies de rol is van de medezeggenschapsraad in dit gesprek.

4.2 De fusiebewegingen in cijfers

De leden van de SP-fractie merken op dat vanaf de invoering van de fusietoets in 2011 tot en met 2017, de CFTO vijftien keer negatief heeft geadviseerd over een voorgenomen fusie. De Minister heeft acht keer van dat advies afgeweken en uiteindelijk een positief besluit genomen, onder andere vanwege de strikte interpretatie van de wet- en regelgeving door de CFTO. De leden vragen de regering om voorbeelden te geven van gevallen waarin de Minister alsnog positief besloot, omdat de CFTO de wet- en regelgeving strikt interpreteerde. Daarbij willen zij graag een toelichting waarom er sprake was van (blijkbaar te) strikte interpretatie van wet- en regelgeving. Op welke aspecten zou CFTO de bestaande wet- en regelgeving te streng interpreteren, zo vragen de voornoemde leden.

De leden van de SGP-fractie vragen of de regering kan bevestigen dat in de situaties waarin door de CFTO goedkeuring is verleend, dit in een aantal gevallen is gebeurd nadat op basis van vragen en kritiek eerdere plannen zijn bijgesteld. Zo bezien kan de bijdrage van de CFTO niet beperkt worden tot het aantal van 15 negatieve adviezen. Deze leden

⁶ Dienst Uitvoering Onderwijs

⁷ «Fusiecompensatieregelgeving kan geen stand houden!», tijdschrift School en Wet, december 2018

⁸ ECLI:NL:RBOBR:2019:48

vragen in hoeverre door het wegvallen van een externe kritische blik het gevoel van urgentie zou kunnen verminderen.

Omvang schoolbestuur en schoolgrootte

De leden van de CDA-fractie stellen vast dat uit tabel 2 en tabel 4 blijkt dat het percentage besturen met maar één of slechts enkele scholen onder zich, het merendeel beslaat. De leden zijn wel benieuwd in hoeveel regio's er zowel voor primair onderwijs als voortgezet onderwijs besturen zijn die de meeste scholen in de regio onder zich hebben waardoor daar de keuzevrijheid voor ouders beperkt is. Kan dit eveneens in een tabel worden weergegeven, zo vragen deze leden.

De leden van de SP-fractie vragen de regering om naast gemiddelde schoolgrootte en omvang van schoolbesturen in zowel primair als voortgezet onderwijs in 2011 en 2017, ook de uitschieters naar beneden en naar boven weer te geven in tabelvorm.

4.3 Geografische binding bij institutionele fusies in het voortgezet onderwijs

De leden van de CDA-fractie vroegen hierboven naar de cijfers omtrent regio's waarbinnen slechts één bestuur voornamelijk opereert en waar daardoor de keuzevrijheid van de ouders beperkt is. De leden vragen de regering of in deze regio's aanvullende voorwaarden gelden voor de institutionele fusies. Zo ja welke en zo nee waarom niet, zo willen zij weten.

De leden van de SP-fractie stellen vast dat het voorliggend wetsvoorstel het mogelijk maakt dat bij een institutionele fusie in het voortgezet onderwijs – wanneer het vereiste percentage overlap niet wordt gehaald – de scholen institutioneel kunnen fuseren als de vestigingen van de betrokken scholen in dezelfde of (een) aangrenzende gemeente(n) liggen. Klopt het dat het dan alsnog mogelijk wordt op den duur grotere regionale fusies te bewerkstelligen, aangezien de grenzen steeds verder opgeschoven worden, zo vragen deze leden. Zijn er volgens de regering dan ook voldoende waarborgen in de wet opgenomen om dit (negatieve) neveneffect tegen te gaan? Graag een toelichting van de regering.

5. Fuseren in het funderend onderwijs: de praktijk na afschaffing fusietoets

De leden van de SP-fractie merken op dat sinds 1 augustus 2018 is geregeld dat alle fusies in het funderend onderwijs enkel nog de lichte toets moeten doorlopen. Is er sprake van een toename van het aantal (voorgenomen) fusies sinds de inhoudelijke toets niet meer hoeft? Zo ja, om hoeveel fusies gaat het dan in vergelijking met voorgaande jaren, zo willen deze leden weten.

5.1 Fusie-effectrapportage

De leden van de CDA-fractie vragen de regering of de medezeggenschapsorganen voldoende op de hoogte zijn van hun rechten en plichten bij het bespreken van de fusie-effectrapportage. Uit de evaluatie en veldraadpleging van 2015 en 2016 bleek immers dat veel medezeggenschapsorganen zich hier niet heel veel in verdiepten omdat er nog een toets door de CFTO kwam. In hoeverre is de situatie met dit wetsvoorstel anders en is het nodig om medezeggenschapsorganen hierover apart nader te informeren?

De leden vragen welke mogelijkheden er zijn voor de medezeggenschapsorganen, anders dan niet instemmen met een voorgenomen fusie, als zij het niet eens zijn met (elementen uit) de fusie-effectrapportage.

De leden willen weten of binnen dit wetsvoorstel ook is gekeken naar de administratieve lasten van de fusie-effectrapportage. Is het mogelijk deze verder te verminderen, zo vragen zij.

De leden van de SP-fractie vragen de regering wat er gebeurt indien uit de evaluatie van de fusie blijkt dat deze niet geslaagd is en zelfs negatief uitpakt voor de menselijke maat. Zijn daaraan bepaalde consequenties verbonden? Zo ja, wie handhaaft die dan?

Wat is daarnaast de waarde van het advies van burgemeester en wethouders als dit informerend en niet bindend is volgens de regering? Hoe verhoudt zich dit tot de argumenten waarop de regering zich baseert om dit advies niet uit het wetsvoorstel te halen, zoals het feit dat de gemeente belanghebbende is daar waar het gaat om onderwijsvoorzieningen in en om de gemeente en dat de gemeente de mogelijkheid heeft om vanuit bredere (gemeentelijke) ontwikkelingen naar de onderwijsvoorzieningen te kijken, zo vragen de voornoemde leden.

De leden van de SGP-fractie vragen hoe van het bevoegd gezag kan worden gevraagd te waarborgen dat in de regio de variëteit van het onderwijs blijft bestaan, terwijl de invloed van het bevoegd gezag beperkt blijft tot het onderwijsaanbod op de eigen scholen. Eveneens lijkt in de toelichting een plicht voor het bevoegd gezag beschreven te worden om interne keuzevrijheid te bieden. Deze leden vragen hoe een dergelijk uitgangspunt te verenigen is met de vrijheid van het bevoegd gezag om de richting van de school te bepalen. Het is naar de mening van deze leden zeer wel mogelijk dat met relatief beperkte variëteit in bepaalde situaties toch recht gedaan kan worden aan de behoeften van ouders. De leden constateren dat het wetsvoorstel verplicht tot het opnemen van een advies van de gemeente over de voorgenomen fusie. Zij merken op dat een dergelijk advies niet in alle gevallen meerwaarde hoeft te hebben. Zij vragen waarom niet als norm wordt gesteld dat het bevoegd gezag de gemeente in de gelegenheid stelt advies uit te brengen. Een dergelijke regeling kan ook meer recht doen aan de behoeften van gemeenten. De leden vragen of de regering kan aangeven op welke punten zij geslaagd is in het beperken van onnodige verantwoording in de rapportage en hoe extra lastendruk kan worden voorkomen.

5.2 Positie van de medezeggenschap

De leden van de SP-fractie constateren dat de regering stelt dat uit de veldraadpleging blijkt dat, om de fusietoets te ontwijken, schoolbesturen soms een oplossing zoeken in alternatieve samenwerkingsvormen. Soms is daarmee sprake van een pseudofusie, waarbij de waarborg van inspraak door ouders, leerlingen en (onderwijs-)personeel ontbreekt. Op welke wijze draagt dit wetsvoorstel bij aan het voorkomen van deze pseudofusies als bijvoorbeeld de medezeggenschap niet instemt met de voorgenomen fusie? In hoeverre borgt dit wetsvoorstel dan daadwerkelijk de inspraak door ouders, leerlingen en (onderwijs-)personeel als schoolbesturen alsnog allerlei samenwerkingsvormen kunnen aangaan die de medezeggenschap niet ten goede komen, zo vragen de voornoemde leden. Zouden de inspanningen die schoolbesturen soms nemen om de fusietoets te ontwijken, niet juist een indicatie kunnen zijn van het feit dat deze fusietoets wel degelijk nut heeft? Waarom is er niet voor gekozen zaken als pseudofusies aan te pakken in plaats van meteen de hele fusietoets af te schaffen, zo willen deze leden weten.

De leden van de SGP-fractie vragen of de regering kan aangeven hoe de verplichte ouderraadpleging zich verhoudt tot de gedachte van de WMS dat de belangen van ouders adequaat worden behartigd door de medezeggenschapsraad.

5.3 Neveneffecten en risico's

De leden van de CDA-fractie vragen de regering op welke wijze de effecten van dit wetsvoorstel wordt gemonitord, juist op het in stand houden van de menselijke maat.

De leden van de SP-fractie merken op dat de regering hier een betoog houdt dat vooral de positieve kanten van schaalvergroting in het funderend onderwijs belicht. Volgens hen gaat het voorliggend wetsvoorstel de negatieve neveneffecten onvoldoende tegen. Is de regering het met de leden eens dat om de negatieve neveneffecten die de regering noemt te beperken of tegen te gaan, enige externe toetsing van een fusie noodzakelijk is om onverantwoorde schaalvergroting in het funderend onderwijs tegen te gaan? Zij vragen of de regering haar antwoord kan toelichten.

5.4 Intersectorale fusies

De leden van de SP-fractie vragen de regering, in te gaan op de zorg van de Algemene Vereniging Schoolleiders over fusies tussen scholen voor basis-, speciaal-, voorgezet speciaal- en voortgezet onderwijs en de voorspelling van grote krimp in met name het voortgezet onderwijs. Leidt dit ertoe dat het mogelijk wordt om personeel in het voortgezet onderwijs te verplichten om in het basisonderwijs of (voortgezet) speciaal onderwijs te gaan werken, zo vragen de leden.

6. Advies en (internet)consultatie

Rol medezeggenschap

De leden van de SP-fractie vinden het zeer belangrijk dat de medezeggenschap instemmingsrecht heeft op het al dan niet fuseren van scholen en zij vinden dat er verplicht een achterbanraadpleging moet plaatsvinden. Zij vragen echter of medezeggenschapsraden daadwerkelijk voldoende kennis hebben om een zorgvuldige afweging te maken en of medezeggenschapsraden voldoende in staat zijn om een tegenstem te laten horen. Zoals ook de Algemene Vereniging Schoolleiders stelt in haar reactie: op papier wordt de medezeggenschap goed geborgd. Maar dat is geen zekerheid dat het in de praktijk ook goed gaat uitpakken. Hoe gaat de regering dit controleren? Is de regering bereid om na te gaan hoe het op dit moment gesteld is met de kennis van medezeggenschapsraden over fusies en hun positie ten opzichte van schoolbesturen alvorens dit wetsvoorstel in de Kamer te behandelen? Daarnaast vragen de genoemde leden de regering te reageren op de opmerking van de Vereniging Bijzondere Scholen in haar reactie op het wetsvoorstel, waarin zij stelt dat de geschillencommissie toetst op de procedure, maar niet inhoudelijk kijkt naar voor- en nadelen van een voorgenomen fusie en dat deze toetsing dan ook een onvoldoende waarborg is voor een zorgvuldig fusieproces.

Opting-out of ontvlechting

De leden van de VVD-fractie vragen de regering nader toe te lichten waarom zij ervoor heeft gekozen de verruiming van de mogelijkheden tot opting-out of ontvlechting niet mee te nemen in het voorliggend

wetsvoorstel. Is de regering van plan om deze mogelijkheden te verruimen in een separaat voorstel? Zo ja, op welke termijn, zo willen de leden weten.

De leden van de CDA-fractie vragen de regering om een nadere toelichting waarom zij niet van plan is de regels aan te passen op dit gebied om de mogelijkheden voor opting-out of ontvlechting ruimer te maken zoals ook meermalen is gevraagd in de internetconsultatie. Juist ook om het belang van de positie van zowel de ouders, als de school en bevoegd het gezag hierbij beter tot uitdrukking te laten komen. Gaarne nadere toelichting.

De leden van de D66-fractie lezen dat als onderdeel van de fusie-effectrapportage een evaluatiebepaling is opgenomen. Er zijn echter geen mogelijke consequenties bij een negatieve evaluatie. Eerder is al voorgesteld om scholen de mogelijkheid te bieden om een proces te starten om uit een bestuur te stappen en zich te splitsen. Ook vanuit de internetconsultatie is hier meermalen om gevraagd. De regering verwijst hiervoor naar een beleidsreactie uit 2013.⁹ Deze leden willen graag nadere toelichting van de regering op de mogelijkheid van een splitsing binnen schoolbestuur en de mogelijke rol die daar voor de landelijke overheid zou moeten gelden.

De leden van de GroenLinks-fractie constateren dat er geen rechten zijn voor ouders en medezeggenschap bij verzelfstandiging. De regering wijst erop dat het schoolbestuur goed onderbouwde initiatieven van ouders tot verzelfstandiging zeer serieus moet nemen. Ook wijst de regering op de rol die de medezeggenschap kan vervullen in het kenbaar maken van de wensen van ouders en leerlingen ten aanzien van het onderwijs. Is de regering het met deze leden eens dat dit geen rechten waarborgt voor de ouders, leerlingen en de medezeggenschap? Wat gebeurt er als het schoolbestuur de wensen van de ouders en medezeggenschap niet serieus neemt? Is een adviesrecht voor verzelfstandiging een mogelijkheid om de rechten van de medezeggenschap op dit vlak te versterken, zo vragen deze leden.

De leden van de SP-fractie vinden het zorgelijk en onwenselijk dat de regering enerzijds schaalvergroting in het onderwijs met dit wetsvoorstel makkelijker mogelijk maakt en anderzijds de mogelijkheid tot schaalverkleining expliciet bij de schoolbesturen laat liggen. Zeker aangezien er in het voorliggend wetsvoorstel niets staat over eventuele consequenties bij een negatieve evaluatie van een fusie. Schoolbesturen zouden goed onderbouwde initiatieven van ouders tot verzelfstandiging serieus moeten nemen, waarin een rol voor de medezeggenschap ligt om dit aan te kaarten bij het bestuur, maar zijn verder niet verplicht hier iets mee te doen. Is de regering van mening dat zowel ouders als medezeggenschapsraden hiertoe altijd in staat zijn en kunnen optreden indien een schoolbestuur het initiatief naast zich neerlegt? Hoe ziet de regering de rol van de inspectie voor zich als het gaat om signalen dat ouders het initiatief nemen tot verzelfstandiging van een school en het schoolbestuur daar niks mee doet of als blijkt dat dit beter zou zijn voor de continuïteit, kwaliteit en het in stand houden van de scholen, ondanks dat het schoolbestuur dit wellicht niet in wil zien?

⁹ Kamerstuk 33 400 VIII, nr. 164

7. Regeldruk

De leden van de SP-fractie vragen de regering toe te lichten of zij alternatieve opties hebben overwogen, bijvoorbeeld versimpeling van de bestaande fusietoets, alvorens over te zijn gegaan op het besluit om de fusietoets voor het funderend onderwijs in zijn geheel af te schaffen. Zo ja, welke alternatieve opties waren dat en waarom is hier uiteindelijk niet voor gekozen? Zo nee, waarom is er niet eerst gekeken naar alternatieven en meteen overgegaan tot afschaffing, zo vragen deze leden.

8. Tot slot

De leden van de CDA-fractie vragen de regering waarom er niet een evaluatiebepaling in het wetsvoorstel is opgenomen. Zij vragen op welke wijze de effecten van deze wetswijziging in de gaten worden gehouden.

De voorzitter van de commissie,
Tellegen

De adjunct-griffier van de commissie,
Alberts